

VEJLEDNING FOR DYREVELFÆRD I BESÆTNINGER MED GRISE

Per 14. december 2016 blev kravet om egenkontrol med dyrevelfærd i svinebesætninger ophævet. *Bek nr. 1535.*

Som erstatning for dette indtrådte målrettet dyrevelfærd, der er en overbygning på dyrlægenes rådgivning om dyrevelfærd.

Er du godkendt af branchens egen kvalitetsstandard (DANISH) skal du fortsat have et egenkontrolprogram for dyrevelfærd.

Denne vejledning er SEGES Svineproduktions vejledning om god produktionspraksis for dyrevelfærd i svinebesætninger.

Vejledningen dækker lovgivning samt svinebranchens egne krav og anbefalinger. Der vil være henvisning til relevant lovgivning

efter teksten, hvor der er tale om lovmæssige krav. Derudover vil der ligeledes være henvisninger til DANISH, hvor der er tale om DANISH krav. Hvor der ikke er andet anført, er det branchens øvrige anbefalinger.

Du bør følge lovgivningen og anbefalingerne og som minimum leve op til de forpligtelser om registrering, der står beskrevet under punktet "Dokumentationskrav" i hvert kapitel.

Vejledningen findes på dansk, engelsk, rumænsk og Russisk.

Indholdsfortegnelse

Kapitel 1: Rådgivning om dyrevelfærd	4
Kapitel 2: Dagligt tilsyn og personale	5
Kapitel 3: Vand og foder	6
Kapitel 4: Opstaldning, lejearealer og gulve	7
Kapitel 5: Arealkrav og overbelægning	8
Kapitel 6: Håndtering, sammenblanding og flytning af grise	9
Kapitel 7: Klima, ventilation og overbrusning	10
Kapitel 8: Farestien	11
Kapitel 9: Kastration	12
Kapitel 10: Halekupering	13
Kapitel 11: Tandslibning og jernbehandling	14
Kapitel 12: Sygestier	15
Kapitel 13: Håndtering af aggressive, syge og tilskadekomne dyr	16
Kapitel 14: Halebid	17
Kapitel 15: Aflivning	18
Kapitel 16: Beskæftigelses- og rodemateriale	19
Kapitel 17: Transport og transportegnethed	20
Kapitel 18: Udendørs hold af svin	22
Faglig information og lovgivning	23

VEJLEDNING FOR DYREVELFÆRD
I BESÆTNINGER MED GRISE
er udgivet af

SEGES Svineproduktion
Axeltorv 3
DK 1609 Kbh V
svineproduktion.dk

KONTAKT

Tina Birk Jensen, tlf 33394415, tibj@seges.dk

FOTOS

SEGES Svineproduktion

1. udgave
Juni 2017

Rådgivning om dyrevelfærd

Formålet med dyrlægenes øgede fokus på dyrevelfærd under deres besøg er at sikre, at der ikke findes væsentlige dyrevelfærdsproblemer i besætningen samt at løfte dyrevelfærden på udvalgte områder i den enkelte besætning.

Dyrlægen skal vurdere dyrevelfærden i besætningen på baggrund af dyreværnsloven og mindstekrav til beskyttelse af landbrugsdyr.

Som minimum vurderes dyrevelfærden generelt ud fra:

Bek nr. 1536

- Om der er tilstrækkeligt tilsyn med dyrene
- Om dyrene er fodret og har vand i forhold til deres behov
- Om syge og tilskadedekomne dyr behandles forsvarligt
- Om dyrene har adgang til rent og tørt leje
- Om ventilation og klima opfylder dyrenes behov.
- Om dyrene har den fornødne bevægelsesfrihed både ved optagelse af foder og drikke samt under hvile.

Og en gennemgang af relevant data for besætningen/ besætninger, der som minimum skal omfatte en opgørelse over:

Bek nr. 1536

- Sygdomstilfælde siden sidste rådgivningsbesøg
 - med henblik på vurdering af aktuelle sundhedstilstand og fejl ved fodring, husning og pasning af dyrene
- Antal døde dyr, med fokus på dødsårsag siden sidste rådgivningsbesøg
 - med henblik på vurdering af behandling af syge og tilskadedekomne dyr samt opsyn og management
- Slagtefund hos dyr, slagtet siden sidste rådgivningsbesøg

- med henblik på vurdering af dyrenes sundhedstilstand og almene tilstand.

Dokumentationskrav

Dyrlægen skal indberette informationerne om dyrevelfærd i besætningen. Dette tilpasses den enkelte besætning og omfatter:

- Identifikation af op til tre indsatsområder samt prioritering af disse.
Eksempelvis: halthed, skuldersår, halebid mf.
- Udarbejdelse af skriftlige handlingsplaner for de enkelte indsatsområder, der skal inkludere:
 - milepæle med tidsangivelser
Eksempelvis: pattegrisedødeligheden er reduceret med xx% indenfor de næste seks måneder.
 - Beskrivelser af, hvordan målet opfyldes.
Eksempelvis: arbejdsrutiner ved faringshjælp
- At de er opdaterede, og at der følges op mindst to gange årligt.

Når der er udarbejdet en handlingsplan, skal besætningsdyrlægen indberette dette inden 8 dage til *vetreg.dk*. Besætningsdyrlægen skal herefter indberette status på effekten af allerede udarbejdede handlingsplaner og opdatering af disse handlingsplaner. Hvis en handlingsplan lukkes opdateres denne med oplysninger om, hvorfor der ikke kan opnås yderligere effekt på indsatsområdet.

Dagligt tilsyn og personale

Dyr skal behandles forsvarligt og beskyttes bedst muligt mod smerte, lidelse, angst, varigt men og væsentlig ulempe. Enhver, der holder dyr, skal sørge for, at de behandles omsorgsfuldt, herunder at de huses, fodres, vandes og passes under hensyntagen til deres fysiologiske, adfærdsmæssige og sundhedsmæssige behov i overensstemmelse med anerkendte praktiske og videnskabelige erfaringer. *Lbk. Nr. 50 §1 og 2.*

Dagligt tilsyn:

- Alle svin skal tilses mindst en gang dagligt af den ansvarlige for dyreholdet. *Bek nr. 1, §9.*

Personale:

- Landbrugsdyr skal passes af et tilstrækkeligt antal personer, der har de relevante faglige færdigheder og kvalifikationer og den relevante faglige viden, således at dyrene kan passes velfærdsmæssigt forsvarligt. *Bek nr. 707, §3.*
- Svineproducenter, der beskæftiger eller ansætter personer til pasning af svin, skal sikre sig, at disse personer har modtaget instruktion og vejledning om lovgivningen om beskyttelse af svin. *Bek nr. 17, §37.*
- Den besætningsansvarlige må kun indgive lægemidler til sine produktionsdyr, hvis den pågældende har gennemgået et lovpligtigt medicin håndteringskursus eller har mere end 6 måneders sammenhængende praktisk erfaring med husdyrhold, herunder indgivelse af lægemidler til dyr og har opnået erfaringen ved fuldtidsbeskæftigelse i en besætning. *Bek nr. 1532 §7.*
- Den beslutningsansvarlige må kun lade andre ansatte indgive lægemidler til sine produktionsdyr, hvis de er over 18 år, samt opfylder de samme krav for indgivelse af medicin, som den besætningsansvarlige og er gjort bekendt med indholdet af dyrlægens anvisninger. *Bek nr. 1532, §9.*

STALDTIPS FRA SEGES SVINEPRODUKTION

Der anbefales, at der udarbejdes en plan, der viser, hvem der er ansvarlig for:

- Den samlede besætning
- De enkelte staldafsnit
- Medicinering og aflivning

Registreringen af ansvarsområder kan ske på en tavle, der hænges op, så den er synlig for alle medarbejdere.

Dokumentationskrav

Ved indledning af al medicinsk behandling (undtagen behandling med jernpræparater, vitaminer, sera og vacciner) skal der føres optegnelser. Optegnelserne skal omfatte:

Optegnelser samlet, overskueligt og i datoorden. De skal gemmes i mindst 5 år. *Bek nr. 1532, §15.*

- Dato for behandlingens start og afslutning
- Hvilke og hvor mange dyr
- Årsag til behandling og lægemiddel
- Dosering og hvordan lægemidlet er indgivet

Optegnelser over døde dyr foretages ved det daglige tilsyn. Der skal dagligt føres optegnelser over antallet af døde dyr i besætningen. Disse optegnelser skal opbevares i mindst tre år. *Bek nr. 707, §6.*

Vand og foder

Alle svin skal fodres mindst én gang dagligt. *Bek nr. 17, §21.*
Svin, der er over to uger gamle, skal have permanent adgang til frisk vand i tilstrækkelig mængde. *Bek nr. 17, §22.*

Hvis svinene opdrættes flokvis og ikke fodres efter ædelyst eller ved hjælp af automatisk fodringssystem, der fodrer dyrene individuelt (f.eks. elektronisk sofodring), skal hvert dyr have adgang til foder på samme tid som de andre i flokken. *Bek nr. 17, §21.*

Dyrene skal fodres ved hjælp af et system, der sikrer, at hvert dyr kan få tilstrækkeligt foder, også når der er konkurrenter til foderet. *Bek nr. 17, §21, stk.2.*

Foderet skal passe til svinenes alder, vægt, adfærdsmæssige og fysiologiske behov af hensyn til deres velfærd og sundhed. *Bek nr. 17, §120.*

Udstyr til fodring og vanding skal være udformet, fremstillet og installeret på en sådan måde, at der er mindst mulig risiko for forurening af foder og vand og for skadelige virkninger af en eventuel indbyrdes rivalisering mellem dyrene. *Bek nr. 707, §15.*

Drægtige søer og gylte skal have adgang til en tilstrækkelig mængde halm, fyldigt foder eller foder med højt fiberindhold, der kan give mæthedfølelse og opfylde deres behov for at tygge. *Lbk.49, §9a.*

Dokumentationskrav

Ingen

STALDTIPS FRA SEGES SVINEPRODUKTION

Ved det daglige tilsyn kontrolleres, at alle dyr har vand og foder. Ved elektronisk sofodring checkes levnelisten dagligt.

Drikkenipler kontrolleres som minimum ved indsættelse af nye dyr i stien.

Vejledning om tilstrækkelige antal drikkenipler/drikkekopper samt ædepladser kan findes på svineproduktion.dk

Opstaldning, lejearealer og gulve

Opstaldning:

- Hvert svin skal kunne lægge, hvile og rejse sig uden besvær. *Bek nr. 17, §14.*
- Stien, hvor dyret opstaldes, skal være udformet således, at hvert dyr let kan vende sig, hvis dette ikke er i modstrid med specifik veterinær rådgivning. *Bek nr. 17, §10, stk. 3.*
- Ethvert svin skal kunne se andre svin med undtagelse af svin, der holdes isoleret på grund af sygdom eller tilskadekomst. Undtaget fra kravet er drægtige søer og gylte i ugen før og under faring. *Bek nr. 17, §14, stk. 3, og §27.*
- Svin skal holdes i en belysning, der følger en 24-timers rytme og har sammenhængende perioder på mindst 8 timer pr. dag med henholdsvis lys og mørke. Lyset skal have en lysintensitet på mindst 40 lux. *Bek nr. 17, §8.*
- Vedvarende støj over 85 db og pludselig støj skal undgås. *Bek nr. 17, §7.*
- Opbinding af svin er forbudt. *Bek nr. 17, §6.*
- Søer skal fra fravænnning og indtil 4 uger efter løbning være løsgående i løsdriftssystemer i større eller mindre grupper. Tilsvarende gælder for gylte fra indsættelse i stald eller stald-afsnit med henblik på løbning og indtil 4 uger efter løbning. Enkelte dyr, som er aggressive, er blevet angrebet af andre svin eller er syge eller skadede, kan dog opstaldes midlertidigt i individuelle stier eller i aflastningsstier. Goldsøer kan i den egentlige brunstperiode opstaldes i individuelle stier eller enkeltdyrsbokse i højst 3 dage. *Lbk. 49, §5.¹*
- Søer og gylte skal senest 4 uger efter løbning og indtil 7 dage før forventet faring være løsgående i løsdriftssystemer i større eller mindre grupper. *Lbk. 49, §5, stk. 2.*

Lejearealer:

- Svin skal have adgang til et fysisk og temperaturmæssigt behageligt lejeareal, der er tilstrækkeligt drænet og rent, og som gør det muligt for alle dyrene at ligge ned samtidigt. *Bek nr. 17, §14, stk. 2.*
- Hvor goldsøer holdes i enkeltdyrsbokse skal der være mindst 90 cm fast gulv målt fra krybbens bagkant. *Lbk. 49, §7.*

¹ Kravet gælder alle stalde fra 1. januar 2035.

STALDTIPS FRA SEGES SVINEPRODUKTION

Hvis der findes dyr, der ikke kan rejse sig, lægge sig og hvile uden besvær, flyttes disse dyr til sygesti / aflastningssti.

- Hvis gylte, goldsøer og drægtige søer holdes i individuelle stier, aflastningsstier og i løsdriftssystemer skal mindst 1,3 m² pr. so og 0,95 m² pr. gylt være et sammenhængende areal med fast eller drænet gulv eller en kombination heraf og med strøelse. *Lbk. 49, §7a.*
- Svin, der holdes indendørs, bør ikke være tilsølede. Hvis dyrene er tilsølede, bør årsagen afklares. Tilsølede dyr er tegn på, at noget er galt med klimaet og/eller pasningen. Hvis dyrene er tvunget til at ligge i gylle, og der ingen andre muligheder er for dem for at finde tørt leje, er der efter Fødevarestyrelsens vurdering som hovedregel tale om uforsvarlig behandling. *Vejledning for velfærdskontrol i svinebesætninger.*

Gulve:

- Gulvene må hverken være glatte eller ujævne, så der er risiko for, at svinene kommer til skade, og de skal være udformet, konstrueret og vedligeholdt således, at svin, der står eller ligger på dem, ikke kommer til skade. *Bek nr. 17, §19.*
- Hvis der udlægges strøelse, skal dette være rent, tørt og uskadeligt for svinene. *Bek nr. 17, §19, stk. 2.*

Overvågning og frekvens

Ved det daglige tilsyn kontrolleres, om gulvene er rene (ikke glatte), og om alle svin kan rejse sig, lægge sig og hvile uden besvær.

Dokumentationskrav

Ingen

Arealkrav og overbelægning

Gældende arealkrav for smågrise og slagtesvin:

Bek nr. 17, §4.

0 - 10 kg	0,15 m ² pr. dyr
10 - 20 kg	0,20 m ² pr. dyr
20 - 30 kg	0,30 m ² pr. dyr
30 - 50 kg	0,40 m ² pr. dyr
50 - 85 kg	0,55 m ² pr. dyr
85 - 110 kg	0,65 m ² pr. dyr
Over 110 kg	1,00 m ² pr. dyr

Gældende arealkrav for gylte i flokopstaldning:

Lbk 49, §6, stk. 2.

For de første 10 gylte	1,90 m ² pr. gylt
Næstfølgende 10 gylte	1,70 m ² pr. gylt
For hver yderligere gylt	1,50 m ² pr. gylt

I løsdriftssystemer må den enkelte sti ikke på noget sted være smallere end 3 meter – heller ikke passager. Dog kan gylte, der inden løbning holdes i grupper på færre end seks dyr, holdes i løsdriftssystemer med stier, der ikke på noget sted er smallere end 2,4 m. Lbk. 49, §6, stk. 3.

Gældende arealkrav for farestier:

- Der skal være et frit areal bag ved soen eller gylten for at lette naturlig faring eller faring, hvortil der kræves hjælp. Bek nr. 17, §29.
- Pattegrisene skal have plads til at die uden vanskelighed. Bek nr. 17, §33.
- Alle pattegrise skal kunne ligge ned på fast underlag samtidigt. Bek nr. 17, §32.

STALDTIPS FRA SEGES SVINEPRODUKTION

Det skal overvejes, hvilke tiltag, der kan gennemføres for at undgå overbelægning, f.eks. i forbindelse med svigtende indlevering til slagteriet. Initiativer til afhjælpning af overbelægning koordineres med besætningens dyrlæge/rådgiver.

Hvis der er overbelægning i en sti, tages der straks dyr ud, således at arealkravene overholdes. Beregninger af, hvor mange grise, der må være pr. sti, kan hjælpe til med at løse "flaskehalsproblemer" i besætningen.

Gældende arealkrav for drægtige søer i flokopstaldning:

Lbk 49, §6, stk. 1.

0 - 17 søer (For de første 4 søer)	2,80 m ² pr. so
0 - 17 søer (Næstfølgende 6 søer)	2,20 m ² pr. so
0 - 17 søer (Næstfølgende 7 søer)	2,00 m ² pr. so
18 - 39 søer	2,25 m ² pr. so
Mere end 39 søer	2,025 m ² pr. so

Gældende arealkrav for orner: Bek nr. 17, §24.

- Ornesti uden bedækning: 6,00 m²
- Ornesti med bedækning: 10,00 m²

Dokumentationskrav

Ingen

Håndtering, sammenblanding og flytning af grise

Smågrise og slagtesvin samt løsgående søer og gylte skal holdes i stabile flokke og blandes så lidt som muligt. *Bek nr. 17, §36 og 25.*

Ved sammenblanding skal der føres ekstra opsyn med stien for hurtigt at kunne gribe ind ved slagsmål, tilskadekomst mv. *Bek nr. 17, §36 og 25.*

Svin, der ikke kender hinanden, skal sammenblandes så tidligt som muligt, fortrinsvis inden eller indtil en uge efter fravæning. *Bek nr. 17, §36.*

Når svin blandes, skal de have tilstrækkelige muligheder for at flygte fra eller skjule sig for andre grise. *Bek nr. 17, §36.*

Hvis der observeres alvorlige eller vedvarende rangkampe efter sammenblanding, skal et eller flere af følgende tiltag iværksættes. *Bek nr. 17, §36.*

Anvendelse af instrumenter, der giver elektrisk stød, er forbudt. *Bek nr. 17, §16.*

Dokumentationskrav

Ingen

STALDTIPS FRA SEGES SVINEPRODUKTION

Sådan bør grisene håndteres:

- Grise håndteres i alle situationer så skånsomt som muligt og uden brug af aggression.
- Undgå at presse og skræmme grisene.

Det skal du være opmærksom på ved flytning af grise:

- Tilbageførsel af grise til yngre hold bør undgås af smittehensyn.
- Udnyt dyrenes naturlige adfærd ved flytning af grise, eksempelvis at grise helst vil gå mod lysere områder, hellere op ad bakke end ned ad bakke mv.
- Anvend drivplader ved flytning af grise.

Eksempler på tiltag ved alvorlige eller vedvarende rangkampe:

- Læg materiale i stien, som grisene kan gemme sig bag.
- Tildel ekstra rodemateriale, fx halm, der kan bortlede grisenes opmærksomhed.
- Grise, der udviser vedvarende aggressivitet, tages ud af stien.
- Grise, der har været udsat for alvorlige overfald, eller der ikke kan klare sig i konkurrencen med de øvrige dyr, tages ud af stien.

Klima, ventilation og overbrusning

Klima og ventilation:

- Alt automatiseret eller mekanisk udstyr skal efterses mindst én gang om dagen. *Bek nr. 707, §12.*
- Ved mekanisk ventilation skal der være et passende reservesystem, der gør det muligt at sikre en udluftning, der er tilstrækkelig til at bevare dyrenes sundhed og velfærd, hvis systemet svigter. *Bek nr. 707, §13.*
- Der skal være et alarmsystem, der alarmerer ved systemsvigt. Alarmsystemet skal testes regelmæssigt. *Bek nr. 707, §13.*
- Luftcirkulation, støvindhold, temperatur, relativ luftfugtighed og koncentration af gasarter skal holdes på et niveau, som ikke er skadeligt for dyrene. *Bek nr. 707, §9.*

Overbrusning:

- I stier til smågrise over 20 kg, avls- og slagtesvin skal der være installeret et overbrusningsanlæg eller en tilsvarende anordning, der skal bruges til at regulere dyrenes kropstemperatur. *Lbk. 56, §4.*
- For gylte, goldsøer og drægtige søer i løsdriftssystemer skal der være installeret et overbrusningsanlæg eller en tilsvarende anordning, hvorved dyrenes kropstemperatur kan reguleres. *Lbk. 49, §8.*

Dokumentationskrav

Logliste over check af alarmanlæg hvert kvartal eller efter vask indsættes i egenkontrollen.

Bemærk: ved UK-produktion er der krav om kontrol hver uge.

STALDTIPS FRA SEGES SVINEPRODUKTION

Det anbefales at lave folierede instruktioner, der hænges op ved de enkelte klimastyringsenheder, og som beskriver, hvorledes den praktiske styring af ventilationsanlægget skal foretages for at sikre optimal ventilation.

Konstaterede fejl ved ventilationssystemet afhjælpes straks. Er der mistanke om, at ventilationssystemet ikke fungerer eller ikke ventilerer optimalt, tilkaldes klimakonsulent fra ventilationsfirma eller fra SEGES Svineproduktion.

- Ved flytning af dyr kontrolleres, om ventilationsanlægget er korrekt indstillet.
- Ved hvert holdskifte (eller anden fast interval) kontrolleres, om anlægget fungerer (afprøv både ved minimums- og maksimumsventilation).
- Ved hvert holdskifte kontrolleres, at nødventilationsanlæg og alarmanlæg virker.
- Ved hvert holdskifte efterses og evt. udskiftes dyser i overbrusningsanlægget.

Farestien

Op til faring:

- I ugen før det forventede faretidspunkt skal søer og gylte have passende redebygningsmateriale i tilstrækkelig mængde, medmindre dette teknisk ikke kan lade sig gøre med det gylsystem, der anvendes på bedriften. *Bek nr. 17, §28, stk.2.*
- Drægtige søer og gylte skal indsættes i farestier senest 3 dage før forventet faring. *Bek nr. 17, §27, stk. 2.*
- Der skal være et frit areal bag ved soen eller gylten for at lette naturlig faring eller faring, hvortil der kræves hjælp. *Bek nr. 17, §29.*
- Farestier, hvor søer holdes løse, skal være forsynet med en beskyttelsesanordning til pattegrisene, som f.eks. farebøjler. *Bek nr. 17, §30.*

Diegivning:

- Pattegrisene skal have plads til at die uden vanskelighed. *Bek nr. 17, §33.*
- En så stor del af det samlede gulvareal, at alle pattegrisene kan hvile på det samtidig, skal være fast gulv eller dækket med en måtte eller strøet med halm eller andet passende materiale. *Bek nr. 17, §32.*
- Lejet skal være tørt og bekvemt og adskilt fra soen. *Bek nr. 17, §32.*
- Der skal om nødvendigt være en varmekilde i stien. *Bek nr. 17, §32, stk. 2.*

Fravænning:

- Grise må ikke fravænnenes soen tidligere end 28 dage, medmindre dette ellers vil gå ud over soens eller pattegrisenes velfærd eller sundhed. *Bek nr. 17, §35.*
- Grise kan fravænnenes indtil 7 dage tidligere, såfremt dette sker til specialiserede stalde. Disse stalde skal tømmes, renses og

STALDTIPS FRA SEGES SVINEPRODUKTION

Ved det daglige tilsyn kontrolleres:

- Om alle søer og gylte, der skal fare inden for den kommende uge, har en tilstrækkelig mængde egnet redebygningsmateriale.
- Om grise kan die uden vanskelighed. Kan pattegrisene ikke die uden vanskelighed, må de flyttes til en so, hvor der er plads, eller der må etableres en ammeso.
- Om fareboksen skal justeres og om boksen har tilstrækkelig størrelse i forhold til soen.

Det anbefales at føre produktionskontrol eller sotavler omkring fravænningsalder som dokumentation for korrekt fravænningsalder.

Ved konstatering af for lav fravænningsalder kan der fx etableres flere farestier, eller antallet af søer kan reduceres.

desinficeres grundigt inden anbringelsen af en ny gruppe. Staldene skal endvidere være adskilt fra andre stalde, hvor der holdes søer, for at minimere overførslen af sygdomme til pattegrisene. *Bek nr. 17, §35, stk.2.*

Dokumentationskrav

Optegnelser over døde dyr foretages ved det daglige tilsyn. Bek nr. 707, §6. Antallet af døde pattegrise registreres dagligt ved at anføre dato og antal døde på kuld- eller sektionniveau.

Kastration

Kastration af pattedrise kan foretages uden forudgående bedøvelse af pattedrisen, hvis det sker så tidligt som muligt inden for dyrets 2.-7. levedøgn, og hvis dyret gives smertebehandling. *Bek nr. 1462, §7.*

Overrivning af væv er forbudt. *Bek nr. 1462, §7, stk.2.*
Kastration må kun foretages af personer, som har modtaget passende uddannelse. *Bek nr. 1462, §7.*

Kastreres pattedrisen efter grisens 7 første levedøgn, skal dyret gives længerevarende smertebehandling. *Bek nr. 1462, §7, stk. 3.*

STALDTIPS FRA SEGES SVINEPRODUKTION

Etabler gode arbejdsrutiner, der:

- sørger for omhu og hygiejniske forhold, der mindsker risikoen for senere komplikationer hos grisen.
- tillader smertestillende midler at virke inden kastrationen påbegyndes.

Dokumentationskrav

Al medicinsk behandling skal registreres jf. kapitel 2 og optegnelserne skal opbevares i mindst 5 år. *Bek nr. 1532, §15.*

Halekupering

Svin må ikke halekuperes rutinemæssigt. *Bek nr. 1462, §4.*
Pattegrise kan halekuperes inden for dyrets 2.-4. levedøgn, hvis der er dokumentation for, at der på bedriften er sket skader på haler som følge af, at kupering ikke er foretaget. *Bek nr. 1462, §4, stk.2.*

Inden halekupering foretages, skal der være forsøgt foranstaltninger for at forhindre halebidning under hensyntagen til miljøet og belægningsgraden. Utilstrækkelige staldforhold eller driftsledelsessystemer skal ændres. *Bek nr. 1462, §4, stk.4.*

Halen skal kuperes mindst muligt, og der må højst kuperes op til halvdelen af den. *Bek nr. 1462, §4, stk.2.*

Foretages halekupering efter pattegrisens 4 første levedøgn, skal dyret gives længerevarende smertebehandling. *Bek nr. 1462, §4, stk.5.*

STALDTIPS FRA SEGES SVINEPRODUKTION

Etabler gode arbejdsrutiner, der:

- sørger for omhu og hygiejniske forhold, der mindsker risikoen for senere komplikationen hos grisen.

Dokumentationskrav

Hvis der foretages halekupering, skal der være dokumentation for, at besætningsejer har erfaring for, at der udvikles halebid i den relevante besætning, og at der er foretaget andre forebyggende foranstaltninger mod halebid. *Bek nr. 1462, §4, stk. 2 og 4.*

Tandslibning og jernbehandling

Tandslibning:

- Slibning af pattegrisens hjørnetænder må ikke foretages rutinemæssigt. *Bek nr. 17, §34.*
- Pattegrisens hjørnetænder kan slibes inden for dyrets 4 første levedøgn, hvis der er dokumentation for, at der på bedriften er sket skader på søers patter eller på andre svins hoveder, herunder ører, som følge af, at slibning ikke er foretaget. *Bek nr. 17, §34, stk. 2.*
- Inden slibning af hjørnetænder foretages, skal der være forsøgt foranstaltninger for at forhindre skader under hensyntagen til miljøet og belægningsgraden. Utilstrækkelige staldforhold eller driftsledelsessystemer skal ændres. *Bek nr. 17, §34, stk. 4.*
- Slibning af hjørnetænder må kun foretages af en person, med passende uddannelse heri, og som har erfaring med at udføre slibning af hjørnetænder med passende midler og under hygiejniske forhold. *Bek nr. 17, §34, stk. 3.*
- Hjørnetænderne skal slibes ensartet. *Bek nr. 17, §34, stk. 2.*
- Klipning af hjørnetænder er forbudt. *Bek nr. 17, §34, stk. 5.*

STALDTIPS FRA SEGES SVINEPRODUKTION

- Bakterier kan inficere grisene via mundhulen efter tandslibning. Det er derfor vigtigt at udvise omhu og have gode hygiejniske forhold.
- For at sikre optimal tilvækst og trivsel ved pattegrisene, skal de tildeles jern.
- Jerntilskud ved injektion bør gives mellem 3.-5. levedøgn. Jerntilskud kan også tildeles oralt.

Dokumentationskrav

Hvis der foretages tandslibning, skal der være dokumentation for, at der på bedriften er sket skader på søers patter eller på andre svins hoveder, herunder ører, som følge af, at slibning ikke er foretaget.

Bek nr. 17, §34, stk. 2.

Sygestier

Der skal være et tilstrækkeligt antal sygestier og altid mindst en sygesti klar til brug. *Bek nr. 17, §13 ("sygestipladser").*

Når en sygesti er fyldt op, skal producenten straks gøre mindst én yderligere sygesti klar til brug. *Bek nr. 17, §13.*

Antallet af sygestier til søer skal som minimum udgøre 2,5 pct. af det samlede antal stipladser til løsgående drægtige søer. For stalde taget i brug efter 1. januar 2011 er kravet gældende. Kravet gælder alle stalde fra 1. januar 2021. *Bek nr. 17, §13, stk. 2.*

Sygestierne indrettes, så de opfylder følgende krav:

- Blødt leje i 2/3 af minimumsarealet. Blødt leje kan bestå af en blød gummimåtte eller strøelse i tilstrækkelig mængde, således at dyret ikke er i direkte kontakt med gulvet. *Bek nr. 17, §13, stk. 6.*
- Varmekilde og afkølingsfacilitet i alle sygestier. *Bek nr. 17, §13, stk. 5.*
- Træk i stien skal undgås. *Bek nr. 17, §13, stk. 5.*
- I sygestier til søer og gylte må der anbringes op til tre dyr. *Bek nr. 17 §13, stk 3.*

Der gælder følgende arealkrav for sygestier:
Bek nr. 17 §13, stk. 3 og 4.

Dokumentationskrav

Al medicinsk behandling skal registreres jf. kapitel 2 og optegnelserne skal opbevares i mindst 5 år. *Bek nr. 1532, §15.*

STALDTIPS FRA SEGES SVINEPRODUKTION

Vurdér ved det daglige tilsyn, om der er sygestier nok i besætningen, om de er i intakt stand, og om de bruges efter hensigten.

Hvis der opstår mangel på sygepladser, etableres straks nye sygepladser ved:

- At vurdere, om der er raske dyr i sygestien, der kan flyttes tilbage eller til bufferstald.
- At vurdere, om der er syge dyr, som ikke bedres og derfor må aflives.
- At etablere flere sygestier.

Indretning og optimal brug af sygestier kan diskuteres med rådgiver.

Frit tilgængeligt stiareal, m² pr. dyr

Dyregruppe	Et dyr i stien	Flere dyr i stien
Søer og gylte	3,50	2,80
Grise, 7 - 15 kg	0,41	0,36
Grise, 15 - 30 kg	0,69	0,58
Grise, 30 - 60 kg	1,14	0,91
Grise, 60 - 100 kg	1,70	1,29
Grise, 100 - 130 kg	2,05	1,53
Grise, 130 - 150 kg	2,28	1,69

Håndtering af aggressive, syge og tilskadekomne dyr

Hvis svinene er opstaldet flokvis, skal der træffes foranstaltninger til at forhindre slagsmål, der går ud over normal adfærd.

Bek nr. 17, §10.

Svin, der udviser vedholdende aggressivitet over for andre dyr, eller som er ofre for denne aggressivitet, skal midlertidigt isoleres eller holdes på afstand af flokken. *Bek nr. 17, §10, stk. 2.*

Når der viser sig tegn på alvorlige kampe, skal årsagerne hertil straks undersøges, og der skal træffes passende foranstaltninger, f.eks. ved om muligt at give dyrene rigeligt med halm eller andet rodemateriale. *Bek nr. 17 §36.*

Svin, som skal holdes i flok, men som er syge eller skadede, kan opstaldes midlertidigt i sygestier, herunder i individuelle stier. *Bek nr. 17, §12.*

Som grundregel skal dyr med benproblemer, med endetarmsprolaps, svækkede dyr og dyr med feber altid opstaldes i en sygestimed ekstra pleje og tilsyn. Dyr med brok, hale- og ørebid, skedesår og andre sår eller bylder kan evt. opstaldes i en aflastningssti, hvis dyret ikke er alment påvirket, ellers opstaldes disse dyr ligeledes i sygesti. *Vejlledning for velfærdskontrol i svinebesætninger.*

Dokumentationskrav

Al medicinsk behandling skal registreres jf. kapitel 2 og optegnelserne skal opbevares i mindst 5 år. *Bek nr. 1532, §15.*

STALDTIPS FRA SEGES SVINEPRODUKTION

Overvågning af grisene ved dagligt tilsyn:

- Vær opmærksom på dyr, som viser tegn på sygdom eller som ikke opfører sig normalt.
- Undersøg det enkelte dyr nærmere. Har dyret en smertefuld lidelse bør det flyttes til sygesti.
- Vurdér, om dyret skal flyttes til en sygesti, evt. isoleres og evt. behandles.

Hvis dyret er blevet uheldredeligt sygt eller er kommet svært til skade, skal dyret aflives på stedet.

En strategi for håndtering af besætningens syge og tilskadekomne dyr kan diskuteres og planlægges i samarbejde med den praktiserende dyrlæge.

Et sygt eller tilskadekommet dyr flyttes til sygesti, hvis:

- Det udgør en risiko for dyrets velfærd at forblive i den almindelige sti.
- Den har brug for ekstra varme (f.eks. ved hjernebetændelse, utrivelighed mv.).
- Den har brug for et blødt leje (f.eks. ved skuldarsår (grad 1 og 2), ømme ben mv.).
- Den har brug for mere plads og ro (f.eks. ved hjernebetændelse, brok, halebid, vulvabid mv.).
- Den har brug for adgang til vand og foder uden konkurrence (f.eks. ved vulvabid, halebid mv.).
- Den har brug for isolation (f.eks. i forbindelse med prolaps eller blødende øre- og/eller flanksår).

Vær særlig opmærksom på:

Dyr der sidder eller ligger meget ned.

Dyr der har været i slagsmål.

Dyr med ømme og dårlige ben.

Dyr med halebid, eller dyr der bider.

Dyr med skuldarsår.

Utrivelige dyr.

KAPITEL 14

Halebid

Ved udbrud af halebidning er især Bek nr. 17, §23 relevant. Af denne paragraf fremgår det, at "ud" over de foranstaltninger, der normalt træffes for at forhindre halebidning og andre uvaner, samt for at svinenes adfærdsmæssige behov skal kunne tilfredstilles, skal alle svin have permanent adgang til en tilstrækkelig mængde halm eller andet manipulerbart materiale, der opfylder kravene for rode og beskæftigelsesmateriale. *Vejledning for velfærdskontrol i svinebesætninger.*

Den besætningsansvarlige skal sørge for at skille halebider og halebidte svin ad samt straks at tage stilling til, om halebidte svin skal i behandling og/eller eventuelt flyttes til sygesti. *Vejledning til velfærdskontrol i svinebesætninger.*

Dokumentationskrav

Al medicinsk behandling skal registreres jf. kapitel 2 og optegnelserne skal opbevares i mindst 5 år. *Bek nr. 1532, §15.*

Hvis der foretages halekupering, skal der være dokumentation for, at besætningsejer har erfaring for, at der udvikles halebid i den relevante besætning, og at der er foretaget andre forebyggende foranstaltninger mod halebid. *Bek nr. 1462, §4, stk. 2 og 4.*

STALDTIPS FRA SEGES SVINEPRODUKTION

Halebid benyttes generelt som et overordnet billede på dyrenes velfærd.

Ved det daglige tilsyn kontrolleres, om der er nye tilfælde af halebid, og eventuelle nye tilfælde sættes i behandling. OBS! Se Halebidsmanual på svineproduktion.dk

Halebid bør forebygges således:

- Alle vandventiler skal give vand nok.
- Ingen overbelægning og mindst mulig sammenblanding.
- Justér ventilationsanlægget løbende (kontakt fagmand).
- Begræns støj fra ventilationsanlæg og undgå træk (delvist åbent inventar).
- Permanent adgang til foder (hele døgnet) og tilstrækkeligt med ædepladser i systemer med fodring efter ædelyst.
- I systemer med restriktiv fodring skal alle grise skal kunne æde og drikke samtidig.
- Overhold normerne for næringsstoffer
- Tildel ekstra rode- og beskæftigelsesmateriale.
- Spaltegulve, der passer til dyrets alder, og gulve uden grater, blotlagte sten mv.
- Undgå krybe strøm i inventar (kontakt elektriker).

Opstår der halebid, håndteres situationen således:

- Tildel halm, reb eller andet for at aflede grisenes opmærksomhed.
- Isolér grisen, der bider haler.
- Grise med mindre halebid isoleres/flyttes i sygesti og behandles.
- Grise med alvorlige halebid aflives omgående.
- Nedsæt belægningsgraden.
- Find årsagerne til, at grisene bider haler (kontakt rådgiver).

Vigtige tjekpunkter ved halebid

Er temperatur og luftfugtighed i stalden indstillet korrekt? Tjek styringen af ventilationsanlægget. Husk at: Ønsket staldtemperatur + ønsket luftfugtighed \neq 90

Tildel mere beskæftigelses- og rodemateriale eller suppler med en anden type under et halebidsudbrud.

Kontroller vandventilens ydelse ved brug af ur og målebæger.

Ydelse:
Smågrise: 0,5-0,8 L/min
Slagtesvin: 0,8-1,2 L/min

Aflivning

Personer, der vil aflive et dyr, skal sikre sig, at dyret aflives så hurtigt og smertefrit som muligt. *Bek nr. 50, §13.*

Dyret skal skånes for enhver undgåelig smerte, psykisk belastning eller lidelse under aflivning og dermed forbundne aktiviteter. *Bek nr. 135, §3.*

Aflivning og dermed forbundne aktiviteter må kun udføres af personer med det fornødne kompetenceniveau og uden at forvolde dyrene undgåelig smerte, angst og lidelse. *EF nr. 1099*

Børn under 14 år må ikke udføre bedøvelse, aflivninger eller slagtinger. *Bek nr. 135, §4.*

Ved aflivning af svin over 5 kg skal der anvendes en bolt pistol til bedøvelse efterfulgt af afblødning eller rygmarvsstødning. Dyret skal forblive bevidstløst og uden smerteopfattelse indtil sin død. *EF nr. 1099.*

Pattegrise op til 5 kg kan aflives med et hårdt og præcist slag i hovedet, der forårsager alvorlig ødelæggelse af hjernen. *EF nr. 1099.* I svinebesætninger, som opretholder besøgsregler med karantænetider fra besøg i anden svinebesætning, skal den ansvarlige for svineholdet være i besiddelse af en bolt pistol samt være instrueret i brugen. *Bek nr. 135, §7.*

Søer og gylte må ikke aflives i den sidste tiendedel af drægtigheden (inden for de sidste 11 dage af drægtigheden). Dette kan dog fraviges, hvis soen/gylten på grund af en sygdom eller tilskadekomst skal aflives straks. *Bek nr. 258, §1.*

Bedøvelse med bolt pistol

Hvis mere end én person deltagere i aflivning af dyret, skal arbejdsfordelingen være aftalt mellem jer, inden I går i gang

- Dyret skal fastholdes for at sikre en effektiv og korrekt aflivning
- Bolt pistolen placeres korrekt på dyrets pande
- Skyd grisen, når den står helt stille
- Benytter du én hånd til at affyre bolt pistolen, må den frie hånd ikke være i nærheden af pistolen.

Aflivning ved afblødning

- Umiddelbart efter at dyret er skudt, overskæres mindst én af de to halspulsårer
- Benyt en skarp kniv
- Lad din dyrlæge instruere dig i, hvor og hvordan snittet skal lægges (enten på langs eller på tværs af halsen)
- Når både hornhinderefleks og åndedræt eller hjerteslag er ophørt, er døden indtrådt. Bed din dyrlæge vise dig, hvordan du sikrer dig det.

STALDTIPS FRA SEGES SVINEPRODUKTION

Det anbefales, at det noteres, hvem der er ansvarlig for aflivning i besætningen, jf. kapitel 2.

I tilfælde af usikkerhed om proceduren for aflivning bør du bede din dyrlæge gennemgå korrekt aflivning.

Skydning med bolt pistol er en bedøvelsesmetode – ikke en aflivningsmetode – og skal derfor altid efterfølges af en metode, der medfører død.

Efter hvert skud med bolt pistol kontrolleres det, at boltten går tilbage til udgangsstillingen. Er dette ikke tilfældet, må bolt pistolen ikke bruges igen, før den er blevet repareret.

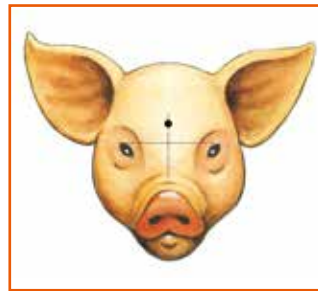
Aflivning af grise op til 5 kg kan udføres ved, at pattegrisens hoved og nakke slås så hårdt ned i gulvet, at dyret får kraniebrud og dør.

Dokumentationskrav

Optegnelser over døde (og aflivede) dyr foretages ved det daglige tilsyn. *Bek nr. 707, §6.*

Antallet af døde smågrise, slagtesvin, polte, søer og orner registreres på enkelt dyrs niveau, således at der anføres dato og antal døde af de enkelte grupper.

Det er et krav i DANISH-kontrollen, at alle besætninger skal have en funktionsdygtig bolt pistol, egnede patroner og en skarp kniv til afblødning eller en rygmarvsstøder.

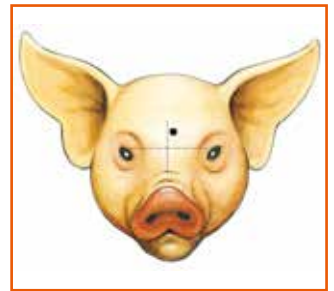
Bedøvelse af mindre svin, slagtesvin og polte

Valg af pistol og patron:

- 6 mm Cash Special med 6 mm lilla patron
- 9 mm Blitz pistol med 9 mm grøn eller gul patron.

Korrekt placering:

- Placer bolt pistolen i hovedets midtlinie, ca. 2-3 cm over øjenhøjde.

Bedøvelse af søer og orner

Valg af pistol og patron til unge søer eller orner:

- Blitz pistol med rød patron
- Cash Magnum med 6 mm røde patroner.

Valg af pistol og patron til ældre søer og orner:

- Cash Magnum med 6 mm røde patroner

Korrekt placering:

- Placer bolt pistolen ca. 5 cm over øjenhøjde og ca. 1-1½ cm til siden for midtlinjen.

Beskæftigelses- og rodemateriale

Alle svin skal have permanent adgang til en tilstrækkelig mængde halm eller andet manipulerbart materiale, der kan opfylde deres behov for beskæftigelses- og rodemateriale. *Lbk. 255, §9. Lbk. 256, §5.*

Vigtigt for beskæftigelses- og rodemateriale:

- Der skal være permanent adgang. *Bek nr. 323, §20, Lbk. 255, §9. Lbk. 256, §5.*
- Materialet skal være manipulerbart og foranderligt og må ikke være skadeligt. *Lbk. 1343, §1.*
- Der skal være så meget materiale, at en vis del af grisene på samme tid kan få opfyldt deres behov for at rode. *(Fødevarestyrelsens vejledning om beskæftigelses- og rodematerialer, afsnit 2.3).*
- Ved anvendelse af reb og træ bør der være mindst 2 stykker til en sti med 18 smågrise, avls- eller slagtesvin. *(Fødevarestyrelsens vejledning om beskæftigelses- og rodematerialer, afsnit 2.3).*

STALDTIPS FRA SEGES SVINEPRODUKTION

Ved det daglige tilsyn overvåges, at alle grise har en tilstrækkelig mængde egnet rode- og beskæftigelsesmateriale.

Materialetyper:

Der skelnes mellem materialer, der kan opfylde kravet om beskæftigelsesmateriale, rodemateriale eller begge materialer på en gang.

Dokumentationskrav

Ingen.

Beskæftigelses-/rodemateriale

	Rode	Beskæftigelse	Behov for supplering
Halmhæk	X	X	
Reb - ligger på gulvet	X	X	
Reb - ligger ikke på gulvet		X	X
Strøelse - tildelt på gulvet	X	X	
Halm mv. i blokke - ligger på gulvet	X	X	
Træklodser/grene - ligger på gulvet	X	X	
Træklodser/grene - ligger ikke på gulvet		X	X
Træ eller blokke i holder *)	X	X	
Dybstrøelse	X	X	
Tørfoder i automat **)	X		X

*) Forudsætter ifølge Fødevarestyrelsens vejledning at:

- 1) træstykket har en bevægelsesfrihed, svarende til, at der kan placeres 4 stykker træ i holderen på én gang,
- 2) holderens diameter eller korteste side er mindst 10 cm,
- 3) holderens underside er placeret mindst 25 cm over gulvniveau og 3) at der er mindst 40 cm mellem to holdere.

**) Forudsætter ifølge Fødevarestyrelsens vejledning, at svinene skal manipulere med automaten for at få foder ud og at automaten er konstrueret således, at der kun frigives små mængder foder ad gangen.

Billede 1: Halm på trådnnet er en enkel løsning til tildeling af beskæftigelses- og rodemateriale til f.eks. søer og gylte.

Billede 2: Træ i holder kan anvendes som både beskæftigelses- og rodemateriale, men forudsætter ifølge Fødevarestyrelsens vejledning at specifikke krav *) overholdes.

Transport og transportegnethed

Egen transport:

Det er tilladt at transportere egne dyr i eget transportmiddel (selvkører) over en afstand på mindre end 50 km uden godkendelse som transportør. *Transportforordningens artikel 1, stk. 2, b.*

Transportegnethed:

Ingen dyr må transporteres, medmindre de er egnede til den planlagte transport. *Transportforordningens artikel 3, og bilag I, kap. I, pkt. 1.* Tilskadekomne dyr og dyr, som har skavanker eller er syge, betragtes som ikke egnede til transport. *Transportforordningens bilag I, kap I, pkt. 2.*

Dyr må bl.a. ikke transporteres, hvis:

- Der er tegn på akut sygdom:
 - Feber
 - Afvigende adfærd, nedsat æde- og drikkelyst
 - Forstyrret almenbefindende
- Der er alvorligt åbne sår eller endetarms- eller skedeprolaps (*Det Veterinære Sundhedsråd, 2. dec. 2008*)
 - Halebid: Hvis såret er "betændt" eller bløder, herunder har blotlagte sener eller knogler.
 - Skuldarsår: Der må ikke være sår. Sårene skal være helt afhelede.
 - Dyr med endetarms- eller skedeprolaps er ikke egnede til transport.
- Navle- og lyskebrok:

Hvis brokket er større end 15 cm, og der er sårddannelser på broksækken, bevægelseshæmning, påvirket almentilstand eller tegn på andre komplikationer i form af indeklemning, bughindebetændelse og lignende. (*Det Veterinære Sundhedsråd, 17. februar 2009*).

 - Betinget transport af brokgrise

Hvis brokket er større end 15 cm og uden sår, og dyrets almenbefindende er normal, skal grisen transporteres adskilt fra andre dyr og med ekstra plads og strøelse. Op til 5 grise med et navle- eller lyskebrok større end 15 cm

STALDTIPS FRA SEGES SVINEPRODUKTION

Kun transportegnede dyr flyttes til udleveringsfaciliteterne (udleveringsrummet). I tvivlstilfælde flyttes dyrene til en særskilt sti, hvor vognmanden, eventuelt en dyrlæge, kan vurdere dyrenes transportegnethed.

Hvis et dyr ikke er transportegnet, vurderes det, om dyret skal sættes i behandling, flyttes til en sygesti eller aflives. Ved tvivlstilfælde kontaktes besætningsdyrlægen.

kan transporteres sammen i hvert aflukke på vognen og med et ekstra tykt lag strøelse og ekstra gode pladsforhold til et nærliggende slagteri under forudsætning af, at en dyrlæge har undersøgt dyrene tidligst 7 dage inden transporten og udstedt en attest vedrørende transportegnetheden. (*Det Veterinære Sundhedsråd, 2. dec. 2008*).

- Ben- og klovskaader:

Hvis dyret ikke støtter ligeligt på alle fire ben, og gangarten ikke er normal. Der må ikke være afrevne klove/sår efter afrevne biklove, og klove må ikke være forvoksede.
- Drægtighed:

Søer og gylte er uegnede til transport i de sidste 11 dage af drægtighedstiden og i den første uge efter fødsel. *Transportforordningens bilag I, kap. I, pkt. 2, litra c.*
- Øvrigt:

Dyret må have fastet i maksimalt 12 timer før ankomst til slagteri. I tvivlstilfælde rådføres der med en dyrlæge, som eventuelt også vil kunne bistå med udfærdigelse af en erklæring om betinget transportegnethed. Dyr, der er betinget transportegnede, må aldrig transporteres via samlesteder.

Dokumentationskrav

Ingen.

Transport og transportegnethed

Halebid

Hale med overfladisk sår, som kun omfatter huden.
Bedømmelse: Transportegnet

En stor del af hale er borte, såret er tørt og afhelet.
Bedømmelse: Transportegnet

Akut halebid med tydelig betændelse.
Bedømmelse: Ikke transportegnet

Navle- og lyskebrok

Slagtesvin med navlebrok. Brokket er mindre end 15 cm, uden sår/læsioner og grisens almenbefindende er upåvirket.
Bedømmelse: Transportegnet

Slagtesvin med navlebrok. Brokket er over 15 cm, uden sår/læsioner og grisens almenbefindende er upåvirket.
Bedømmelse: Betinget transportegnet.

Slagtesvin med navlebrok. Brokket er større end 15 cm og med sår.
Bedømmelse: Ikke transportegnet

Ben- og klovskaider

Krumme forben (styltefod) uden ledbetændelse eller andre komplikationer
Bedømmelse: Transportegnet

Udskridning
Bedømmelse: Ikke transportegnet

Støttehalt forben
Bedømmelse: Ikke transportegnet

Udendørs hold af svin

Krav til hytter:

- Drægtige søer og gylte skal have et sammenhængende lejeareal på mindst 1,3 m² pr. so og 0,95 m² pr. gylt. Har orner adgang til hytterne, skal hytterne herudover have mindst 2 m² sammenhængende lejeareal pr. orne. *Bek nr. 51, §3.*
- Farende og diegivende søer og gylte skal have et sammenhængende lejeareal på mindst 3,8 m² pr. so eller gylt. *Bek nr. 51, §3, stk. 2.*
- Separate hytter til orner skal have et sammenhængende lejeareal på minimum 3 m² pr. orne. *Bek nr. 51, §3, stk. 3.*
- Smågrise og slagtesvin skal have et sammenhængende lejeareal på minimum: *Bek nr. 51, §3, stk. 4.*

Vægt (kg)	Arealkrav (m ² /gris)
Indtil 10	0,13
10-20	0,17
20-30	0,25
30-50	0,34
50-85	0,47
85-110	0,55
Over 110	0,85

- Den indvendige højde i hytten skal tillade svinene at stå oprejst og bevæge hovedet uhindret. *Bek nr. 51, §4.*
- Hytter skal være indrettet med åbninger, vinduer eller lignende, der muliggør opsyn med alle svin i hytten. *Bek nr. 51, §4, stk. 2.*
- Hvis flere søer og gylte går i samme fold, skal det sikres, at alle svin har adgang til et lejeareal. *Bek nr. 51, §5.*
- Hytter skal være isolerede, således at svinenes temperaturkrav kan tilgodeses under alle vejrforhold. *Bek nr. 51, §6.*
- Hytterne skal være indrettet således, at der er mulighed for yderligere ventilation ud over en enkelt døråbning, således at luftcirkulationen i hytterne kan reguleres både i kolde og varme perioder. Antallet, dimensioneringen og indretningen af døråbningerne og eventuelle andre åbninger skal være afpasset efter, at svinene skal sikres bedst muligt mod vejrliget. *Bek nr. 51, §47.*
- Lejearealet i hytterne skal være dækket af halm eller andet materiale, således at svinene kan ligge tørt og lunt under alle vejrforhold. I farehytter skal drægtige søer og gylte have tildelt større mængder halm eller andre materialer, der virker isolerende og kan bruges til redebygning. *Bek nr. 51, §8.*

Krav til aktivitetsareal, udeareal m.v.:

- Drægtige søer og gylte skal have adgang til udeareal på mindst 1,1 m² pr. dyr, dog mindst 20 m². *Bek nr. 51, §9.*
- Orner skal have adgang til et udeareal på mindst 3 m² pr. orne. *Bek nr. 51, §9.*
- Farende og diegivende søer og gylte skal have adgang til et aktivitetsareal på mindst 6,2 m² pr. dyr, heraf mindst 2,5 m² udeareal. *Bek nr. 51, §9.*
- Smågrise og slagtesvin skal have et udeareal på minimum: *Bek nr. 51, §9 stk 2.*

STALDTIPS FRA SEGES SVINEPRODUKTION

- Dyrene skal introduceres til de udendørs forhold på en måde, hvor de ikke lider overlast i form af f.eks. solskoldning eller kuldechok.
- Der bør indføres procedurer for hhv. opretholdelse af konstant adgang til rent drikkevand (også under frost), kontrol af hegn samt indsamling af døde dyr.
- Arealer til udendørs hold af grise skal være med en miljøgodkendt bund.

Vægt (kg)	Arealkrav (m ² /gris)
Indtil 10	0,20
10-20	0,20
20-30	0,24
30-50	0,32
50-85	0,40
85-110	0,50
Over 110	0,50

- Hvis det er veterinært begrundet, kan et dyr undtagelsesvis anbringes i en enkeltdyrsfold, der ikke opfylder arealkravene. Foldens udeareal skal dog mindst være så stort, at dyret kan ligge ned i udstrakt sideleje og rejse og vende sig uden besvær. *Bek nr. 51, §9, stk. 3.*
- Alle svin over 20 kg skal have adgang til et sølehul, hvori de kan regulere deres kropstemperatur og beskytte sig mod solskoldning, når den gennemsnitlige dagtemperatur overstiger 15 °C i skyggen. *Bek nr. 51, §10.*
- Hvis svinene har adgang til arealer med både skygge og effektiv luftudskiftning, kan sølehullet erstattes med et overbrusningsanæg eller tilsvarende anordning, hvorved dyrenes kropstemperatur kan reguleres. *Lov 51, §10, stk 2.*
- Adgangen til et sølehul skal kunne lukkes for diegivende søer i op til 14 dage efter faring, hvis det er veterinært begrundet. *Bek nr. 51, §10, stk 3.*

Håndtering:

- Drægtige søer og gylte skal indsættes i farehytter senest 7 dage før forventet faring. *Bek nr. 51, §11.*
- Alle svin på over 2 uger skal have permanent adgang til frisk vand i tilstrækkelig mængde. *Bek nr. 51, §12.*
- Alle svin skal have adgang til halm eller andet, der kan give mæthedsfølelse og tilgodese deres behov for rodemateriale. *Bek nr. 51, §13.*
- Dyr, der holdes udendørs, skal være bedst muligt beskyttet mod rovdyr og smitterisici. *Bek nr. 707, §11.*

Dokumentationskrav

Ingen.

Faglig information og lovgivning

Det er muligt at finde uddybende faglig information på hjemmesiden svineproduktion.dk

På Fødevarerstyrelsens hjemmeside findes uddybende information om Obligatorisk sundhedsrådgivning, målrettet dyrevelfærd mv. Se siden fvst.dk

Al relevant lovgivning findes på hjemmesiden retsinfo.dk

Relevant lovgivning for besætninger med svin

Love:

- Lovbekendtgørelse nr. 49 af 11. januar 2017: Indendørs hold af drægtige søer og gylte
- Lovbekendtgørelse nr. 50 af 11. januar 2017: Dyreværnsloven
- Lovbekendtgørelse nr. 51 af 11. januar 2017: Udendørs hold af svin
- Lovbekendtgørelse nr. 56 af 11. januar 2017: Indendørs hold af smågrise, avls- og slagtesvin
- Lovbekendtgørelse nr. 258 af 8. marts 2013: Slagtning og aflivning af højdrægtige produktionsdyr

Bekendtgørelser:

- Bekendtgørelse nr. 17 af 7. januar 2016: Beskyttelse af svin
- Bekendtgørelse nr. 135 af 8. marts 2013: Om slagtning og aflivning af dyr

- Bekendtgørelse nr. 707 af 18. juli 2000: Mindstekrav til beskyttelse af landbrugsdyr
- Bekendtgørelse nr. 1462 af 7. december 2015 med senere ændring: Halekupering og kastration af dyr
- Bekendtgørelse nr. 1532 af 12. december 2016: Dyreejeres anvendelse af lægemidler til dyr og fødevarer virksomheders egenkontrol med restkoncentrationer
- Bekendtgørelse nr. 1535 af 12. december 2016: Ophævelse af egenkontrol med dyrevelfærd.
- Bekendtgørelse nr. 1536 af 12. december 2016: Sundhedsrådgivningsaftaler for svinebesætninger

Forordninger:

- Transportforordning nr. 1/2005 af 22. december 2004: Beskyttelse af dyr under transport og dermed forbundne aktiviteter mv.
- Aflivningsforordningen nr. 1099/2009 af 24. september 2009: Beskyttelse af dyr på aflivningstidspunktet.

Vejledning:

- Fødevarerstyrelsens vejledning om beskæftigelses- og rodematerialer 20. marts 2013.
- Fødevarerstyrelsens vejledning til velfærdskontrol i svinebesætninger, februar 2017

SEGES skaber løsninger til fremtidens landbrugs- og fødevarerhverv. Vi udvikler forretningsmuligheder i tæt samarbejde med vores kunder, forskningsinstitutioner og virksomheder over hele verden. SEGES er en del af Landbrug & Fødevarer F.m.b.A.

SEGES
Landbrug & Fødevarer F.m.b.A.
Axeltorv 3
DK 1609 København V

+45 3339 4500
svineproduktion@seges.dk
seges.dk

